

Formulier ten behoeve van het indienen van schriftelijke vragen als bedoeld in artikel 37 van het Reglement van Orde Verenigde vergadering Delfland

Kwijtschelding waterschapsheffingen

1. In 2015 vigerend kwijtscheldingsbeleid

Vanaf 2007 hanteerde het hoogheemraadschap Delfland een kwijtscheldingsnorm van 100% van de bijstandsnorm. In 2012 zijn de bovengrenzen voor toepassing van de kwijtscheldingsnormen voor 65-plussers gebaseerd op de toepasselijke bovengrenzen van de 100% netto AOW-bedragen. In 2013 is de regeling verruimd: ook ZZPers komen in aanmerking voor kwijtschelding; de kosten voor kinderopvang worden meegenomen bij de berekening of iemand in aanmerking voor kwijtschelding komt.

Alle waterschappen, op een na die uitgaat van een norm van 95%, hanteren een norm van 100% van de bijstand. Er is één waterschap dat de geraamde kosten van kwijtschelding bij de watersysteemheffing rechtstreeks in rekening brengt aan ingezetenen. De gemeenten binnen het gebied van Delfland hanteren eveneens een bijstandsnorm van 100%. In één gemeente is gedeeltelijke kwijtschelding mogelijk. Daarbij hebben gemeenten in verschillende mate de verruimingsmaatregelen wat betreft ZZPers, kosten kinderopvang en AOWers toegepast.

De belastingopbrengsten in 2014 bedroegen voor de watersysteemheffing € 93.293 miljoen en de zuiveringsheffing 130.614 miljoen, in totaal € 224.907 miljoen.

Er zijn bij Delfland circa 52.000 huishoudens (ruim 10% van het totaal van rond 490.000 huishoudens), die in aanmerking komen voor kwijtschelding. In 2014 bedroeg de kwijtschelding € 15,3 miljoen, waarvan € 6,0 miljoen watersysteemheffing en € 9,3 miljoen zuiveringsheffing. Deze kwijtscheldingen moesten via hogere tarieven worden gecompenseerd.

Het nieuwe bestuur van het Hoogheemraadschap Delfland zal in 2015 een nieuwe kostenverdelingsverordening moeten vast stellen geldend vanaf 2016.

2. Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord van 17 april 2015 dat de basis vormt van het beleid van het nieuwe college van Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland wordt het kwijtscheldingsbeleid voor de waterschapsbelastingen die het Hoogheemraadschap van Delfland kent ingrijpend gewijzigd.

- De kwijtschelding voor de afvalwaterzuivering (de **zuiveringsheffing**) wordt in stappen afgebouwd. In 2016 is als aan alle randvoorwaarden is voldaan nog maximaal 50% van de zuiveringsheffing kwijt te schelden en in 2017 is kwijtschelding van de zuiveringsheffing niet meer mogelijk. De uitvoering (met inbegrip van diep schrijnende gevallen) van de kwijtschelding wordt afgestemd met de andere partners in de Regionale Belastinggroep. Alle opbrengsten die het afbouwen van de kwijtschelding opleveren worden verdisconteerd in de hoogte van de zuiveringsheffing: lagere tarieven bij de zuiveringsheffing.
- De kwijtschelding voor de belasting op het watersysteem (**watersysteemheffing**)

blijft bestaan. De kosten daarvan worden echter alleen nog gedragen door huishoudens. Bedrijven, tuinders, agrariërs en natuurorganisaties worden daarmee niet langer mede aangeslagen voor deze kwijtschelding. Structureel worden daarmee de tarieven voor de waterheffing voor hen met de uitgespaarde lasten verminderd.

Om te voorkomen dat de kosten van huishoudens stijgen (budgetneutraliteit) wordt het aandeel van de ingezetenen verlaagd van 57% naar 54% en het aandeel van de geborgde categorieën verhoogd van 43% naar 46%. Om de lasten van de watersysteemheffing voor de geborgde categorie ongebouwd beperkt te houden wordt jaarlijks voor € 200.000 de egalisatiereserve van de geborgde categorie bedrijven ingezet. De wijzigingen in de kostentoedelingsverordening moeten ingaan per 2016. De nieuwe verdeling van de lasten ligt voor de bestuursperiode vast.

- Er wordt een meerjarentabel 2015-2019 gepresenteerd met acht voorbeeldprofielen welke voortbouwen op de tabel van par. 3.6 van de programmabegroting en meerjarenraming 2016-2019. Bij deze tabel is uitgegaan van een tariefstijging van **1,5% per jaar**. Bij de oorspronkelijke meerjarenraming werd nog uitgegaan van een tariefstijging 3% voor de watersysteemheffing vanaf 2016 en een stijging van de zuiveringsheffing van 2,5 % voor 2015 en 4% jaarlijks na 2016.

3. Gemeentelijke situatie

Van de 490.000 huishoudens in Delfland zijn er 250.000 in de gemeente Den Haag en een significant deel in Rotterdam¹. Beide gemeenten kennen een percentage van 14 % a 15 % huishoudens met inkomen onder de "lage inkomensgrens" (gemiddelde Nederland circa 8%)². De wijken van Den Haag en Rotterdam die deel uitmaken van Delfland behoren tot de armere delen van de stad. Ook Schiedam, Delft en Vlaardingen kennen een percentage huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens hoger dan het hiervoor genoemde gemiddelde. Aangezien bij het geheel of gedeeltelijk vervallen van de kwijtscheldingsregeling de financiële positie van de betrokken burgers verslechtert, is aannemelijk dat gemeenten nagenoeg in alle gevallen via de bijzondere bijstand worden aangesproken. In feite is bij het verminderen van de kwijtscheldingsregeling sprake van een *inkomensoverdracht van de gemeenten naar degenen die de zuiveringsheffing van Delfland betalen*. De budgettaire positie van de "verliezende" gemeenten (vooral Den Haag en Rotterdam) verslechtert in 2016 met **€ 4,65** miljoen en in 2017 opnieuw voor dit bedrag. Daar komen voor de gemeenten uiteraard extra kosten i.v.m. afstemming en eventuele toeneming van het aantal bijstandsgevallen bij.

Paradoxaal is dat de facto vervanging van de kwijtschelding van de zuiveringsheffing door een grotere gemeentelijke bijstandsuitkering maakt dat de betrokken personen op zich geen stimulans ervaren om efficiënter om te gaan met (afval)water, zoals de coalitie beoogt.

De andere kant van de medaille is dat dat het verminderen of vervallen van de kwijtschelding betekent dat in elk geval de inwoners, bedrijven en agrariërs in de gemeenten Lansingerland, Midden Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Westland en Leidschendam-Voorburg er gemiddeld genomen op vooruit gaan door dat de zuiveringsheffing relatief minder stijgt.

¹ De hier gebruikte gegevens zijn ontleend aan het COELO rapport "kwijtscheldingsbeleid Hoogheemraadschap Delfland" van dr C Hoeben, 2014.

² Den Haag telt volgens persberichten momenteel 44.270 huishoudens die moeten rondkomen van een inkomen tot 110 procent van het sociaal minimum, met ruim 23 duizend kinderen.

Gemeenten hanteren verschillende bijstandsregiems. Het kan dus betekenen dat ZZPers en AOWers en studenten in sommige gevallen wel zelf moeten opdraaien voor de gevolgen van het verlies aan kwijtschelding. Naast het verlies aan besteedbaar inkomen is er ook een verslechtering van de concurrentiepositie van zzp-ers en daarmee van het economische groeipotentieel.

De PvdA-fractie stelt de volgende vragen

1. **Randvoorwaarden invoering kwijtschelding**

Welke randvoorwaarden worden bij de afbouw van de kwijtschelding van de waterzuiveringsheffing bedoeld?

Antwoord: De nu ook gebruikelijke voorwaarden waaraan iemand moet voldoen om voor kwijtschelding in aanmerking te komen.

Wat gebeurt er als niet aan de randvoorwaarden is voldaan?

Antwoord: Er wordt geen kwijtschelding verleend.

2. **Diepschrijvende gevallen**

Wat is het voorgenomen regiem voor “diepschrijvende gevallen” en welke budgettaire bedragen zijn hier in het geding?

Antwoord: De criteria zullen nog nader worden afgestemd met de RBG en de andere deelnemers aan de RBG. Wel is duidelijk dat het om zeer uitzonderlijke gevallen moet gaan. De hierdoor gederfde inkomsten zullen dan ook minimaal zijn.

3. **Afstemming met partners**

Wat is bedoeld met afstemming: passen de andere partners (de gemeenten Schiedam, Delft en Vlaardingen en eventueel ook het hoogheemraadschap Schieland Krimpenerwaard) hun kwijtscheldingsbeleid en of de bijzondere bijstandsregels aan of past Delfland haar beleid aan?

Antwoord: Iedere deelnemer van de RBG bepaalt zijn eigen kwijtscheldingsbeleid. Binnen de RBG is het streven de perceptiekosten zo laag mogelijk te houden en vindt zoveel als mogelijk harmonisatie plaats.

Welke uitvoering is voorzien met andere gemeenten binnen Delfland, die niet deelnemen in de Regionale Belastinggroep.

Antwoord: Geen.

Hoe voorkomt Delfland dat belastingplichtigen die vallen onder de gemeenten die deelnemen in de regionale belastinggroep anders worden behandeld dan belastingplichtigen die woonachtig zijn in andere gemeenten binnen het gebied van het Hoogheemraadschap Delfland?

Antwoord: Alle belastingplichtigen worden door de RBG gelijk behandeld, ongeacht of de gemeente deelnemer is van de RBG of niet.

Hoe voorkomt Delfland dat in gemeenten die ten dele in het gebied van Delfland respectievelijk Rijnland en Schieland Krimpenerwaard vallen verschillende kwijtscheldingsregiem gaan gelden?

Antwoord: Alle belastingplichtigen binnen Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard worden door de RBG gelijk behandeld. Het Hoogheemraadschap van Rijnland is geen deelnemer van de RBG. Ieder waterschap bepaalt zijn eigen kwijtscheldingsbeleid.

4. Kosten en opbrengsten wijziging kwijtscheldingsregiem

De voor 2014 becijferde € 9,3 miljoen van de kwijtschelding zuiveringsheffing vervalt in twee jaarlijkse stappen en de opbrengst daarvan wordt vertaald naar de (lagere) tarieven van alle partijen die zuiveringsheffing moeten opbrengen. Dit zou betekenen dat de netto belastingopbrengst van het zuiveringsbeheer in 2016 in eerste aanleg met zeg de helft van € 9,5 miljoen zou kunnen stijgen en in 2017 met een ongeveer gelijk bedrag. Deze opbrengsten worden versleuteld met de zuiveringstarieven, zodat in beginsel de netto budgettaire opbrengst niet verandert. Echter onbekend is met welke uitvoeringskosten van de verandering in het kwijtscheldingsregiem gerekend is en evenmin de kosten van incasso en gederfde niet betaalde zuiveringsaanslagen. In het COELOrapport wordt als veronderstelling voor oninbaarheid gehanteerd een percentage van 15% voor gederfde inkomsten. Voor de hand ligt dat met dit percentage is gewerkt. Een percentage van nihil is echter ook mogelijk. De kans dat het totaal aan kosten en oninbaarheid groter is dan het genoemde percentage van 15% is aanzienlijk:

a. *Oninbaarheid*

Het risico van nonbetaling is groot. Immers het is moeilijk uit te leggen dat huishoudens met een erg laag inkomen belasting moeten betalen aan het hoogheemraadschap voor de zuivering, terwijl de vergelijkbare gemeentelijke belastingen worden kwijtgescholden. Bovendien blijft de kwijtschelding voor de watersysteemheffing wel bestaan. De afbouw in twee stappen is voor de betrokken burgers ook moeilijk te begrijpen. De introductie van de zuiveringsheffing bij ingezetenen die eerder kwijtschelding kregen zal gelet op de inkomenssituatie tot verontachtzaming van de factuur en in het gunstigste geval van een langzame betaling uit de bijzondere bijstand kunnen leiden. Hierbij komt dat in de praktijk bij relatief geringe te incasseren bedragen en relatief hoge incassokosten wordt afgezien van verdere invorderingsacties. Dit zou dus direct derving van inkomsten van de zuiveringsheffing met zich brengen. In het Coelorapport wordt overigens als een bovengrens voor de oninbaarheid genoemd 90%.

b. *Invoeringskosten*

In het eerste jaar van het nieuwe regiem van de kwijtschelding is sprake van extra uitvoeringskosten voor de RBG omdat de nieuwe belastingplichtigen contact zoeken (uitleg en opheldering), terwijl erdoor de RBG ook kosten in verband met bezwaarschriften, aanmaningen en invorderingen moeten worden gemaakt. Weliswaar kunnen inningskosten in rekening worden gebracht maar de vraag is of die ook worden betaald. Daarnaast zijn er de nieuwe eigen kosten van gegevensbeheer en administratie, omdat de gegevens van de gemeente niet langer toereikend zijn. Ook zijn er de nieuwe kosten van aanslagoplegging. In het tweede jaar als opnieuw de kwijtschelding veranderd is vindt er een beperkte herhaling plaats. De normale perceptiekosten (going concern) zijn niet omvangrijk. Ter vergelijking: de perceptiekosten van de Haagse rioolheffing bedroegen in 2010 0,6% van de opbrengsten van de rioolheffing (bron: Gemeente Den Haag, RIS 253470).

c. *Problemen door verschuiving naar gemeenten*

Bij mensen in financiële noodsituaties treedt de gemeente via de bijzondere bijstand nogal eens in de plaats van de belastingplichtige. Of dat tot volledige overname van de betaling aan de RBG leidt is onbekend. In elk geval zijn in dat soort situaties vertragingen in de betalingen aannemelijk. Omdat bij het aanpassen van het kwijtscheldingsregiem de facto de gemeentes worden betrokken is er het risico van tijd vragende afstemmingsprocessen en zijn er politieke hobbels te verwachten (bezwaren van gemeentebesturen tegen extra gemeentelijke uitgaven door toedoen van het waterschap). Dat de wijziging van het

kwijtscheldingsregiem volgens het door de coalitie veronderstelde tijdpad zal gaan is dus op voorhand allerminst zeker.

4. Welke uitvoeringskosten van de verandering in het kwijtscheldingsregiem heeft de coalitie verondersteld en welke kosten van incasso en met welke bedragen voor non betaling voor zuiveringsaanslagen heeft de coalitie gerekend?
Antwoord: Bij de berekeningen is rekening gehouden met extra kosten in 2016 en 2017 van € 0,8 mln per jaar en vanaf 2018 met € 0,3 mln per jaar. De mate van oninbaarheid is geschat op 25% tot 50%. De gekozen uitgangspunten zijn globaal en voorlopig bepaald na overleg met de RBG.
5. Hoe wordt omgegaan met de gemeenten in het gebied van Delfland?
Antwoord: Delfland en de gemeenten voeren een eigen kwijtscheldingsbeleid. Uiteraard vindt zoveel als mogelijk harmonisatie plaats.

Budgettaire risico's

6. Hoe wordt voorkomen dat de hierna beschreven budgettaire risico's voor de begroting en daarmee de ontwikkeling van de tarieven zich zullen voordoen?
Antwoord: De onder 4. genoemde uitgangspunten zijn zo goed als mogelijk begroot, uitgaande van de thans beschikbare gegevens en informatie, waarbij ook de RBG als uitvoeringsdeskundige is geraadpleegd
7. Als deze budgettaire risico's manifest worden welke beleidsaanpassingen zijn dan voorzien?
Antwoord: Het weerstandsvermogen voor de zuiveringstaak is voldoende om **mogelijke** tegenvallers in de kosten of opbrengsten op te kunnen vangen.

Ter toelichting:

In het coalitieakkoord is aangegeven dat de helft van de opbrengst van het vervallen van de kwijtschelding van de zuiveringsheffing in 2016 beschikbaar komt gevolgd door de andere helft in 2017. Bovendien is de opbrengst op voorhand al versleuteld in de nagestreefde tariefontwikkeling over die jaren. Er is daarmee een groot budgettair risico, te kenschetsen als het "verdelen van de huid van de beer als die nog niet geschoten is". In 2016 gaat het om een bedrag van rond maximaal € 4,75 miljoen en in 2017 zeg maximaal € 4,9 miljoen, maar dat risico kan meer zijn als de effecten van 2016 in 2017 nog niet zijn uitgewerkt. Daarmee is er potentieel sprake van een "miljoenengat" in de begroting. Bij de voor 2016 en 2017 door de coalitie geraamde positieve begrotingssaldi van € 6 en €10 miljoen neemt de coalitie een onverantwoord budgettair risico.

8. Welke stappen heeft de coalitie gezet of wil zij zetten om tot een kwalitatief goede ramingen voor de verschillende kosten en opbrengsten van de waterschapslasten inclusief de kwijtscheldingen en herverdelingen te komen?
Antwoord: In het proces van de begroting 2016 en meerjarenraming 2017-2020 zal de lijn die al eerder is ingezet bij de Kadernota 2015 verder worden doorgevoerd. Het gaat dan om het onderbouwen van budgetten. De uitkomsten van de jaarrekening 2014 geven al aan dat het realiteitsgehalte van de begroting aanzienlijk is verbeterd (de afwijkingen tussen raming en realisatie had in bijna alle gevallen een incidentele oorzaak). De ramingen met betrekking tot kwijtschelding en herverdelingen (kostentoedeling binnen de watersysteemtaak) komen tot uitdrukking in de daarover nog vast te stellen nota's (VV 24 september 2015).

Stijging belastingtarieven voor verschillende groepen

Onderstaand volgt een tabel met de tariefstijging van de voorbeeldprofielen gebaseerd op de tabel uit het coalitieakkoord.

Voorbeeldprofiel		Stijging 2019 tov 2015 in %
a	Alleenwonend, geen eigenaar	4
b	Meer personen, geen eigenaar	2,33
c	Alleenwonend, woning WOZ-waarde 250.000 Euro	4,96
d	Meer personen, woning WOZ-waarde 250.000 Euro	3,27
e	Bedrijfspannd, WOZwaarde 5 mln, 100 v.e.	7,79
f	Veeteelt, 40 ha	-0,97
g	Openbare landweg, 25 ha	-0,96
h	Natuurterrein, 25 ha	6,54

Het blijkt dat over de 5 jaarsperiode de tarieven het meest stijgen voor bedrijfspannen met een WOZwaarde van 5 mln eur en 100 v.e., eigenaren van natuurterreinen, de alleenwonenden met een woning met een WOZ-waarde van 250.000 euro en alleenstaande huurders. Profijtelijk is de ontwikkeling voor de categorieën veeteeltbedrijf en openbare landweg. Met name alleenwonenden en grotere bedrijven worden door het nieuwe kostentoedelingstelsel getroffen.

Naast deze profielen is er nog het profiel van degenen die de kwijtschelding verliezen. Het gaat om de ontwikkeling van de jaarlijkse aanslag van degenen die tot en met 2015 kwijtschelding van waterschapsheffingen hebben gehad, maar die voor de zuiveringsheffing in twee termijnen kwijtrakten. Daarbij blijft de kwijtschelding voor de waterzuiveringsheffing bestaan.

Dit betekent voor bijvoorbeeld een gezin van 2 of meer personen in een huurwoning dat er een overgang is van nihil in 2015 naar in 2016 een zuiveringsheffing van 50% van €283,14 geïndexeerd met 1,5% minus een kleine correctie (van zeg 10% van de verdisconteringsfactor ivm het vervallen van kwijtschelding). Dit komt in 2016 bij benadering neer op een tarief van € 115 a € 120. In 2017 zou sprake kunnen zijn van een tarief van € 230 a € 240.

9. Welke is de ratio van de sterke stijging van de zuiveringstarieven in maar twee stappen?

Antwoord: Er is voor gekozen om het aantal jaren om tot volledig afschaffing te komen beperkt te houden. Daarmee wordt voorkomen dat er lang gediscussieerd wordt met belastingplichtigen over de mate van kwijtschelding (en daardoor hogere kosten). Het is dus vooral een communicatieruis- (en daardoor) kostenkwestie.

Alphons Ranner

PvdA-Delfland

Dit formulier te richten aan de voorzitter van de Verenigde Vergadering van Delfland
mvanhaersmabuma@hhdelfland.nl met afschrift aan de griffier hfobler@hhdelfland.nl

Datum en tijdstip van inboeken 28 april 2015 - 1194927